

Pasen 1988.

een paaspreek door Jurjen Beumer.

jullie vragen  
hoe is  
de  
opstanding der doden?  
ik weet het niet

jullie vragen  
wanneer is  
de  
opstanding der doden?  
ik weet het niet

jullie vragen  
komt er  
een  
opstanding der doden?  
ik weet het niet?

jullie vragen  
komt er geen  
opstanding der doden?  
ik weet het niet

ik weet  
alleen  
waarnaar jullie niet vragen:  
de opstanding van hen die leven

ik weet  
alleen  
waartoe Hij ons oproept:  
tot opstanding vandaag en nu.

(Kurt Marti).

Een paas-'preek', dat is het probleem. Natuurlijk, we kunnen er wel veel over ZEGGEN, maar Pasen moet je beleven, ervaren. 'Preken' over 'opstanding uit de doden, dat gaat wel, maar beter is het om Pasen te gaan ZIEN.

Laten we kijken naar de vele verbeeldingen en schilderijen die er de eeuwen door over dit allergrootste feest van de christelijke kerk gemaakt zijn. Een hele theologie trekt aan je ogen voorbij. Geloofservaringen van generaties voor ons worden zichtbaar, ze schrikken ons af of stimuleren ons juist. Ja, het is waar, Pasen moet je vooral gaan zien.

En wat dacht U ervan om om naar Pasen te LUISTEREN. Bijvoorbeeld naar de paasliturgie in de Oosters-orthodoxe Kerken van Rusland of Griekenland. Verrijzenis, Opstanding, is het hart van hun geloof. De paasochtend is daar een grote jubel. Christus is opgestaan, Christus heeft de dood overwonnen, de Opgestane is ons voorgegaan op weg naar nieuw leven. Duizenden mensen verdringen zich, want men staat in die kerken, en worden meegesleept in het geweldige drama van de liturgie. Koren zingen tegen elkaar in en verkondigen de nieuwe adam, Jezus Christus; verkondigen nieuwe mannen en vrouwen, U en ik.

Pasen moet je gaan zien en naar Pasen moet je luisteren. Het is een zaak van oog en oor.

Nee, Pasen kun je en hoeft je NIET TE BEWIJZEN, dat doet de Schrift ook niet. Over Pasen moet je ZINGEN EN DICHTEN. Pasen is liturgie, het is een spel waarin het Leven gespeeld wordt in de dood van elke dag. Hoofdrolspeler is Messias Jezus, Christus, die Ene waar God zich namens ons allen in heeft bekend. Het valt me op dat ik met deze kerkelijke hoogtijdagen steeds naar gedichten grijp, ook vanochtend. Ik ben bang dat mijn taal het mysterie van de Opstanding in diskrediet brengt. Daarom de dichter aan het woord, want het eigenlijke in ieders mensenleven valt niet te zeggen, hooguit in poezie te benadaren. Ook Jezus greep naar de psalmen toen hij verder niets meer om handen had. Naakt en gemarteld aan die schandpaal riep hij de psalmen van Israel 'Mijn God, waarom heb je mij verlaten?'

Pasen ontnuchtert en ontroert. Pasen ligt je als een (graf-)steen op de maag en toch weet je dat je niet zonder kunt. Pasen is geen biologisch verslag over een wereldvreemd mirakel, nee, Pasen is een geloofsverhaal voor de goede verstaander die maar een woord nodig heeft. Dat woord is: 'Hij is opgewekt, Hij is hier niet!'

Pasen gooit ons heen en weer, tussen donker en licht, tussen angst en vrees. Zo is toch ons leven? En het vergaat ons allen als die vrouwen aan het slot van het Markus-evangelie: 'En zij gingen naar buiten en vluchtten van het graf, want siddering en ontzetting hadden haar bevangen. En zij zeiden niemand iets, want zij waren bevreesd.' 'Bevreesd', als de herders in het veld toen zij de boodschap van recht en vrede te horen kregen. Het lijkt erop dat de leerlingen totaal niet gerekend hebben op deze uitkomst. En ze zijn helemaal niet blij! Nota bene, er wordt gezegd 'Hij is opgewekt' en moet je kijken hoe onopgemerkt en bijna afstandelijk Markus zijn evangelie laat eindigen. Wat heeft dat nou met paasjubel te maken. Ze druipen af, lijkt het wel. Er valt helemaal niets meer te ZIEN en te HOREN, laat staan te zingen en te dichten. Hier heerst het zwijgen van het graf en geen 'Christus onze Heer verrees!'

Misschien gaat het ons een beetje dagen, waar de evangelist Markus ons wil hebben met zijn geloofsverhaal. Aan de hand van de leerlingen en de vrouwen rond het graf wil hij ons raken in ons cynisme, in ons ongelof, in ons niet willen geloven dat de toekomst van God werkelijkheid IS. Cynisme, de grote kwaal van onze tijd. U kent het, u hoort het in de winkels en op straat, U ziet het op de teevee. Ach, misschien worstelt U zelf wel met cynisme. Cynisme dat is: het niet willen geloven dat deze wereld anders kan, het voor gezien houden omdat het toch niks wordt, want mensen blijven toch mensen!? Cynisme is je afsluiten voor de toekomst, laat staan je inzetten voor een rechtvaardiger samenleving. Cynisme is geloven dat die steen nog steeds voor het graf zit. En de uitdrukking uit onze tijd is; ik zie het niet meer zitten. Ik zie het niet meer zitten hoor, ik heb al zo lang mijn best gedaan. 'Er verandert toch niks', 'het is altijd zo geweest en het zal altijd wel zo blijven'. 'En die kerk, wat een toestand zeg, dat zie ik echt niet meer zitten.'

Die leerlingen, dat zijn wij natuurlijk. Geen greintje enthousiasme. Zij zien het niet meer zitten, ze horen nauwelijks dat de engel zegt. 'HIJ IS HIER NIET. HIJ IS OPGEWEKT. Voelt U, het OPSTAAN van Jezus plaatst Markus tegenover het lusteloze ZITTEN van de leerlingen en ons. 'Als je niet opstaat, blijf dan maar liggen, dan moet je maar weten wat er van komt.'

Markus zijn evangelie is sober samengesteld, maar in die soberheid en eenvoud uiterst treffend. Die zin over het bevreesd zijn van de vrouwen is het laatste zinnetje uit zijn evangelie-verhaal over Jezus. DAARNA dwingt MARKUS ons als het ware om weer van voren af aan in het evangelie te beginnen, opnieuw bij het eerste hoofdstuk. De verzen die na vers 8 komen, de verschijningen in vers 9 tot 20 heeft men er laten aangeplakt.

Als het evangelie uitgelezen is weer van voren af aan beginnen, steeds meer zicht krijgen op de inzet van de mensenzoon, steeds beter gaan ervaren waar het Jezus om begonnen is. En als we het dan nog niet snappen, als we er weer niet naar leven, weer opnieuw beginnen.

Tot uiteindelijk de harde kanten van die grafsteen afgaan, tot we echt gaan zien dat het graf LEEG is, tot we echt de stem van die engel gaan horen dat Jezus leeft, dat Hij HIER niet is, maar daar, daar...

Dat wist je toch beste leerlingen, dat hadden jullie toch met Jezus meegemaakt, jullie hebben toch met eigen ogen gezien WAAR Jezus zich wilde laten vinden.

ik weet  
alleen  
waarnaar jullie niet vragen

ik weet  
alleen  
waartoe Hij ons oproept:  
tot opstanding vandaag en nu.

Waar hij te vinden is?? Aan de andere kant van ons cynisme. Terwijl wij het niet meer zien zitten stond Jezus op, en zal hij opstaan tot aan het einde der tijden. Jezus stond op tegen dood, ellende en honger van mensen, tegen de gruwel van apartheid en chemische wapens, tegen de waanzin van dodelijke kernwapens en ogenschijnlijke welvaart. Lees dat verhaal maar weer van voren af aan als je wilt weten WAAR hij was. HIER is hij in ieder geval niet, je denkt toch niet beste discipelen dat hij HIER op zo'n kale grafheuvel, te vinden is?

Jullie weten toch dat het in eerste instantie niet gaat om een leven NA de dood, maar om menswaardig leven VOOR de dood. 'Wat zoeken jullie de levende bij de doden?' (Lukas 24:6). Dat was toch de inzet van de Mensenzoon?

'en dood is zo concreet  
is armoe, ongeluk,  
is pijn van binnen  
en ogen die branden  
van verdriet.'

Zeker, het was een hoge inzet. Want na zien, luisteren en zingen is Pasen vooral DOEN. Opstaan is een WERK-WOORD en heeft ook te maken met opstand en opstandig zijn; niet bij de pakken neerzitten, niet zeggen 'het zal mijn tijd wel uitduren'. We hebben toch gelezen in het Jezus-verhaal hoe men vanaf het allereerste begin Jezus zijn leef- en handelwijze TEGEN CYNISME EN VOOR VRIJHEID heeft geschaduwd, gewantrouwd. Eerst had dat kleine groepje handlangers van Jezus nog een beetje het voordeel van de twijfel. 'Men', de politieke en kerkelijke leiders dachten dat het om een of andere religieuze sekte ging. Maar toen ze merkten dat het mensens was, heb je toen gezien hoe vals en gemeen men werd? Ze konden er blijkbaar niet tegen toen de Jezusbeweging ook praktisch werd, toen men er recht vooruit kwam dat die inzet ook MAATSCHAPPELIJKE consequenties had; hongerigen voeden, naakten kleden, voor asielzoekers gastvrij zijn. En nu zeggen jullie dat je het niet meer ziet zitten!

Natuurlijk, hij is HIER niet, maar DAAR bij de opstandigen tegen de dood.

Natuurlijk, hij is HIER niet, maar daar bij hen die OPGEWEKT het leven van alle dag tegemoet treden.

De Heer is waarlijk opgestaan, het nieuwe leven breekt aan. Vanmorgen ook HIER, waar mensen breken en delen; brood en wijn, lief en leed, doen jullie mee....?! Achter die Ene aan, echt het leven wordt eindeloos goed.

Requiem voor Nery Gutierrez.

Het gevecht was voorbij  
en de strijder dood,  
toen iemand naar hem toeging  
en hem zei:  
'Niet doodgaan, ik heb je zo lief!'

Maar ach, het lichaam bleef sterven.

Twee anderen kwamen bij hem  
en herhaalden het:  
'Niet weggaan, houd moed,  
keer tot het leven terug!'

Twintig kwamen er op hem af,  
honderd, duizend,  
vijfhonderdduizend, en zij riepen  
'Vermag zoveel liefde dan niets  
tegen de dood?'

Maar ach, het lichaam bleef sterven.

Miljoenen mensen gingen  
om hem heen staan  
en smeekten als met een stem:  
'Blijf bij ons, broeder!'

Maar ach, het lichaam  
bleef maar sterven.

Toen omringden hem  
alle mensen van de aarde.  
En het lichaam zag hun droefheid,  
ontroerd richtte het zich langzaam op,  
omhelsde de eerste  
en begon te lopen.'

Jurjen Beumer  
Pasen 1988.